

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnocení kvality spolupráce

Slaný

Marie Úlehlová

Prosinec 2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah:

1	Seznam použitých zkratk	3
2	Manažerské shrnutí	4
3	Základní terminologie	5
3.1	Sociální vyloučení	6
4	Metodologie a cílová skupina evaluace	8
5	Limity procesní evaluace	9
6	Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě	10
7	Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce	11
8	Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů	16
9	Zdroje a literatura	17

1 Seznam použitých zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
ISŠ	integrovaná střední škola
IROP	integrovaný regionální operační program
KA	klíčová aktivita
KIV	konzultant inkluzivního vzdělávání
KPSVL	koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
LK	lokální konzultant
LP	lokální partnerství
MPI	místní plán inkluze
MAS	místní akční skupina
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NNO	nevládní nezisková organizace
OSPOD	oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OP VVV	Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání
PS	pracovní skupina
SPSZ	strategický plán sociálního začleňování
SZSZ	systémové zajištění sociálního začleňování
SVL	sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
Šablony	Šablony pro MŠ a ZŠ – podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování
ŠZ	školská zařízení
VA	vstupní analýza Agentury pro sociální začleňování
ZŠ	základní škola

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

2 Manažerské shrnutí

Následující zpráva hodnotí průběh spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s městem Slaný v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“ (OP VVV) v letech 2016–2020. Evaluace předkládá výsledky analýzy rozhovorů s členy pracovní skupiny Vzdělávání a s dalšími relevantními aktéry z města Slaný. Rozhovory byly provedeny v lokalitě v průběhu června a září 2020. Analýze byla podrobena též sekundární data získaná ze strategických dokumentů, které vznikly v rámci spolupráce ASZ s městem Slaný.

Město Slaný vstoupilo do spolupráce s ASZ v roce 2015 v rámci Individuálního projektu OPZ–Systémové zajištění sociálního začleňování (dále jen „OPZ–SPSZ“). V roce 2018 spolupráce přešla do režimu vzdálené dílčí podpory. Spolupráce v rámci projektu OP VVV–IKV byla navázaná v roce 2016, kdy také vznikl Místní plán inkluze 2016–2019 (MPI) jako příloha Strategického plánu pro sociální začleňování, na který navázal Místní plán inkluze pro období 2020–2022.

Byla ustavena pracovní skupina „Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími podmínkami“, jejímiž členy se staly Odbor sociálních věcí, zdravotnictví, školství a tělovýchovy města Slaný; Úsek agentury pro sociální začleňování a prevence kriminality, Integrovaná střední škola (ISŠ) Slaný, zástupci ZŠ, zástupci MŠ, MAS Přemyslovské střední Čechy, Středočeský kraj, DDM Ostrov, Tosara, z. s., Romodrom, o.p.s., a Knihovna Václava Štecha ve Slaném. Pravidelně se pracovních skupin účastnili zástupci města, někteří zástupci MŠ, ZŠ a neziskových organizací Romodrom, o.p.s., a Tosara, z. s. Setkání pracovní skupiny bylo pořádáno několikrát do roka. Nejaktivněji se zástupci pracovní skupiny scházeli v prvních letech spolupráce, kdy byly schůzky organizovány čtyřikrát do roka. Na posledním realizovaném setkání pracovní skupiny v říjnu 2019 byly diskutovány potřeby aktérů, které byly podkladem nového Místního plánu inkluze pro období 2020–2022. Strategické plánování nového MPI pro období 2020–2022 proběhlo v časové tísní. Platný MPI byl podmínkou probíhajícího projektu „Podpora inkluze ve Slaném“, který byl zahájen 1. 4. 2019, tedy v době platnosti původního MPI. Žadateli projektu byly neziskové organizace, jeho předpokládané ukončení je v březnu 2022.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Za největší přínos spolupráce Agentury s městem Slaný považují aktéři nastartování spolupráce relevantních aktérů a prohloubení komunikace mezi aktéry, a to především mezi neziskovými organizacemi a základními školami.

3 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejimi dvěma základními úkoly jsou zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství (LP)**, platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Obec vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) **místní plán inkluze v oblasti vzdělávání (MPI)**.

Cílem MPI je systemizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán je vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu obsahuje identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením, a problematiku desegregace škol. V návaznosti na desegregaci škol a kvalitu vzdělávání zmíněných cílových skupin může MPI obsahovat opatření zaměřená na kapacity škol a školských zařízení vyplývající z potřeb území s ohledem na cílové skupiny.

MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření také slouží analýza místní vzdělávací sítě, která popisuje místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně; jsou zjišťovány systémové bariéry v přístupu ke vzdělávání a navrhována opatření na jejich překonávání.

ASZ dlouhodobě odborně mapuje problém sociálního vyloučení a možnosti jeho řešení a snaží se o rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. V lokálních samosprávách působí ve prospěch implementace nových způsobů práce představovaných především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Sociální problémy se snaží pojmenovávat přesně, v celé jejich šíři a s ohledem na jejich příčiny, čímž umožňuje změnu vnímání problémů aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu k segregačním a restriktivním praktikám, v nichž řada lokálních politiků vidí jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však naráží také na značné **limity**. Základní limit tvoří skutečnost, že ASZ nedisponuje žádnými pravomocemi vůči obcím a samosprávám ani vlastními finančními zdroji. Sahrává tak úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen velmi omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky, neboť nemá žádné legislativní ani exekutivní pravomoci. ASZ je tedy pouze zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**, který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

3.1 Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Základními indikátory sociálního vyloučení jsou materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytvářejí charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv, nehlédě na jeho etnickou příslušnost. Tomu také v současné době odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

Dopady sociálního vyloučení na oblast vzdělávání jsou komplexní a projevují se v několika rovinách. Obecně lze ale říct, že děti/žáci vyrůstající v prostředí sociálního vyloučení mají menší vzdělanostní šance a jsou častěji předurčeny ke školnímu neúspěchu než jejich vrstevníci. To je dáno různými faktory individuálního a strukturálního charakteru,

jakými jsou například ekonomický status rodiny, dosažené vzdělání rodičů, segregace vzdělávacího systému, nedostupnost podpůrných služeb a další. Z hlediska školské legislativy, lze tyto děti/žáky označit za děti/žáky se SVP z důvodu odlišných životních podmínek. V praxi školám a školským poradenským zařízením chybí jednotné a srozumitelné nástroje, které by pomohly tyto děti/žáky bezpečně identifikovat. Jedním z důsledků je skutečnost, že údaje ve školských výkazech často neodpovídají reálné přítomnosti těchto dětí/žáků ve třídách.

4 Metodologie a cílová skupina evaluace

Předmětem evaluace je projekt „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“. Hlavním cílem projektu je dosáhnout v zapojených obcích uplatnění principů kvalitního a inkluzivního vzdělávání (IKV) na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Klíčové aktivity (KA) projektu představují realizační nástroje ASZ na místní úrovni (spolupráce s územím, podpora odborné spolupráce, aktivizace relevantních aktérů, metodická podpora a výzkumy, analýzy a evaluace). Realizací jednotlivých KA se vytvářejí výstupy. Výstupy klíčových aktivit jsou existence a činnost pracovní skupiny vzdělávání (PS), místní plán inkluze (MPI), poskytování projektového poradenství, vstupní analýza, komunikační plány, workshopy, semináře, stáže.

Cílem evaluace je zhodnocení procesu spolupráce ve všech klíčových aktivitách projektu vycházejících ze spolupráce s místními aktéry se zvláštním zřetelem k dopadům na síť místních aktérů. Pokud tedy chceme zkoumat kvalitu spolupráce, ptáme se především, *jak se těmto aktérům daří spolupracovat* při naplňování výše zmíněných klíčových aktivit za účelem podpory inkluzivního a kvalitního vzdělávání. Klíčovými aktéry se rozumí osoby či skupiny zahrnuté nebo ovlivněné evaluovaným projektem, a které byly identifikovány v evaluačním designu. Z povahy projektu se jedná primárně o zástupce ASZ (konzultanta inkluzivního vzdělávání), zřizovatele škol a školských zařízení (ŠŠZ), školy, školská zařízení, neziskové organizace, rodiče a další. Konkrétněji, cílem evaluační zprávy je:

1. zhodnocení spolupráce v rámci PS,
2. zhodnocení spolupráce při tvorbě vstupní analýzy,

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

3. zhodnocení průběhu tvorby a schvalování MPI,
4. zhodnocení průběhu veřejných workshopů, seminářů a stáží na aktivizaci místních aktérů,
5. zhodnocení spolupráce při nastavování komunikační strategie,
6. zhodnocení poskytovaného projektového poradenství.

Smyslem hodnocení průběhu spolupráce je získat zpětnou vazbu ke spolupráci obcí a ASZ, zaměřenou na zjišťování, co fungovalo, co nefungovalo a co by se mělo zlepšit, a celkově zhodnotit kvalitu spolupráce i účinnost a adekvátnost postupů Agentury.

Proces evaluace se řídil dle „Manuálu pro evaluaci individuálního projektu OPVVV“. Při evaluaci kvality spolupráce ve městě Slaný, která probíhala od června do října 2020, byla data získána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. **Rozhovorů bylo uskutečněno celkem jedenáct s čtrnácti respondenty:**

- dva zástupci MŠ (MŠ Hlaváčkovo náměstí a MŠ Cyrila Boudy),
- tři zástupci ZŠ (ZŠ Komenského náměstí, ZŠ Rabasova a ZŠ Politických vězňů),
- Tři zástupci NNO (Tosara, z. s., a dva zástupci organizace Romodrom, o.p.s),
- zástupce městské knihovny Václava Štecha Slaný,
- dva zástupci Odboru sociálních věcí, školství a zdravotnictví městského úřadu Slaný,
- manažer SPSZ a prevence kriminality,
- bývalou koordinátorkou pro sociální začleňování (KIV) a současným KIV.

Analýze byla podrobena též sekundární data získaná ze strategických dokumentů, které vznikly v rámci spolupráce ASZ s městem Slaný. Sesbíraná kvalitativní a kvantitativní data byla analyzována se zřetelem na zachování anonymity klíčových aktérů.

5 Limity procesní evaluace

Hlavní limit procesní evaluace spočívá v absenci průběžného monitoringu výstupů a obecně nedostatku podkladů, ze kterých by bylo možné čerpat informace o tom, jak se fungování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

lokálního partnerství proměňovalo v čase (tzv. průběžné hodnocení spolupráce). Limitem je také nedostatečný časový odstup od realizace některých klíčových aktivit projektu.

6 Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě

Spolupráce v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“ (dále IKV), byla v obci navázaná v roce 2016, kdy již probíhala spolupráce s ASZ v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“ z operačního programu Zaměstnanost (dále OPZ–SZSZ). Prvotní spolupráce začala v dubnu 2015, kdy bylo podepsáno Memorandum o spolupráci a následně byl v listopadu 2015 schválen „Strategický plán pro sociální začleňování pro královské město Slaný 2016–2018“ (dále SPSZ). Cílem spolupráce bylo řešení problémů spojených se sociálním vyloučením. Podle Evaluační zprávy SPSZ se podařilo díky intenzivnější komunikaci a spolupráci jednotlivých aktérů nastartovat procesy a aktivity, které přispěly k naplnění cílů a napomohly k řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit (Siglová, 2019).

Pracovní skupina „Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami“ (pracovní skupina Vzdělávání), byla jednou z pěti pracovních skupin, které se scházely v rámci spolupráce v projektu OPZ–SPSZ. Dále to byly pracovní skupiny „Bydlení osob s bytovou nouzí“, „Bezpečnost a prevence kriminality“ a „Zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce“ a „Rodiny v krizi a nouzi a sociální služby“. Členy pracovní skupiny Vzdělávání byl Odbor sociálních věcí, zdravotnictví, školství a tělovýchovy města Slaný, Úsek agentury pro sociální začleňování a prevence kriminality, Integrovaná střední škola (ISŠ) Slaný, zástupci ZŠ, zástupci MŠ, MAS Přemyslovské střední Čechy, Středočeský kraj, DDM Ostrov, Tosara, z. s., Romodrom, o.p.s., a Knihovna Václava Štecha ve Slaném. Při vstupu konzultantky inkluzivního vzdělávání (dále KIV) do lokality v srpnu 2016 již tedy byla pracovní skupina Vzdělávání ustanovena.

Členové pracovní skupiny Vzdělávání hodnotí za největší přínos intervence ASZ ve Slaném **vzájemné seznámení a navázání spolupráce mezi místními aktéry**. Zástupkyně jedné z neziskových organizací k přínosům pracovních skupin dodala: „*Myslím, že nejlepší na tom*

bylo, že nás to propojilo a seznámilo.“¹ Zástupci města neměli povědomí o činnosti organizace Tosara, v případě organizace Romodrom nebyla spolupráce tolik intenzivní. Zástupce města k tomu dodal: „To zcela naprosto jistě, bez Agentury by to nikdy nevzniklo. Tady byla Tosara, o které ani se nevědělo. To se teprve dohledávalo, kdo tady vůbec funguje.“² Tosara navazovala dílčí spolupráce s mateřskými školami, intenzivnější spolupráce však probíhala až v rámci pracovních skupin.

7 Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce

Koordinace a síťování místních aktérů

V rámci pracovní skupiny Vzdělávání probíhala koordinace a síťování členů pracovní skupiny. V rámci projektu OP VVV–IKV byly pracovní skupiny realizovány několikrát do roka, nejaktivněji se členové pracovní skupiny scházeli v prvních letech spolupráce, kdy se schůzky konaly čtyřikrát do roka. Organizaci zajišťoval/a KIV, během spolupráce v rámci OPZ–SPSZ realizaci zajišťoval lokální konzultant.

Pravidelně se setkání pracovních skupin účastnili zástupci města, někteří zástupci MŠ, ZŠ a neziskových organizací Romodrom, o.p.s., a Tosara, z. s. Podle KIV na pracovních skupinách chyběl zástupce města, který by mohl činit rozhodnutí. Setkání se mnohdy účastnila pouze zaměstnankyně Odboru sociálních věcí, zdravotnictví, školství a tělovýchovy města Slaný, nikoli vedoucí tohoto odboru, což podle KIV komplikovalo spolupráci, neboť zaměstnankyně nemohla činit žádná rozhodnutí. Někteří účastníci lokálního partnerství se po prvních setkáních pracovních skupin dalších setkání neúčastnili nebo nebyli přizváni z důvodu, že pro ně již účast nebyla relevantní. Například knihovna Václava Štěcha měla o zájem zapojení do výzvy KPSVL I. s plánem rozšíření služeb v Klubu K, který byl určený pro volnočasové aktivity dětí a žáků ohrožené sociálním vyloučením. Město Slaný se do výzvy nezapojilo, knihovna se proto již dále setkání

¹ Zástupkyně NNO, rozhovor 23. 6. 2020.

² Zástupce klíčového aktéra, rozhovor 23. 6. 2020.

pracovních skupin neúčastnila. Dalším příkladem je MAS Přemyslovské střední Čechy, která se nezapojila do výzvy MAP II. a nebyla již tedy relevantním partnerem.

První pracovní skupiny se scházely kvůli tvorbě Místního plánu inkluze pro roky 2016–2019 (dále MPI) a projednávání opatření MPI ve vztahu k projektové žádosti KPSVL I., později byly na setkání pracovních skupin představovány projektové výzvy KPSVL II. a III. **Ve Slaném byla využita pouze jedna výzva** v rámci KPSVL II. Žadatelé byly neziskové organizace Tosara, z. s., a Romodrom, o.p.s. Projekt „Podpora inkluze ve Slaném“³ byl představen na setkání pracovní skupiny 17. 7. 2019 za účelem koordinace spolupráce neziskových organizací s MŠ a ZŠ v rámci jednotlivých aktivit projektu.

Dále proběhlo několik tematicky zaměřených pracovních skupin. Konzultantka nabídla aktérům dvě až tři témata, která by mohla být na pracovní skupině představena. Následně konzultantka přizvala na setkání pracovní skupiny odborníky na vybrané téma. Vybranými tématy pracovních skupin bylo záškoláctví, podpory obědů zdarma nebo možnosti vzdělávání pro aktéry pracovní skupiny. Na posledním realizovaném setkání pracovní skupiny v říjnu 2019 byly diskutovány potřeby aktérů, které byly podkladem nového MPI pro období 2020–2022.

Za dobu spolupráce v rámci projektu IKV ve Slaném působili dva konzultanti inkluzivního vzdělávání. První konzultantka zde byla od počátku spolupráce do února 2019, druhý konzultant od února 2019 dosud.

Podpora strategického plánování: příprava a schvalování MPI

Místní plán inkluze pro období 2017–2019 sepsali zástupci města spolu s KIV na základě vstupní analýzy, SWOT analýzy a konzultací se zástupci institucí, kteří jsou součástí pracovní skupiny Vzdělávání. SWOT analýza vycházela z dotazníkového šetření „Potřeby základních a mateřských škol v ČR a v rámci projektu OP VVV 2015–2020“ a ze setkání pracovních skupin Vzdělávání (MPI 2016–2019, 2016, s. 14). Na základě SWOT analýzy

³ Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, Výzva č. 02_16_039 pro Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II. v prioritní ose 3 OP.

byly definovány tři strategické cíle a na ně navazující specifické cíle obsažené v MPI. Většina cílů přímo nebo nepřímo zohledňuje principy inkluzivního vzdělávání. U některých aktivit však není zřejmé, jakým způsobem má být zajištěno zapojení dětí a žáků se SVP a ohrožených sociálním vyloučením. Více k tomuto tématu viz Hodnotící zpráva o dopadu projektu v lokalitě. MPI schválila Rada města Slaný 9. 11. 2016.

Plánované aktivity a cíle navržené v MPI se následně částečně promítly do projektu OP VVV „Podpora inkluze ve Slaném“ v rámci výzvy KPSVL II., jehož žadateli byly neziskové organizace. Některé z dalších navrhovaných aktivit v MPI byly podpořeny z výzvy Šablony nebo z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Více k tomuto tématu viz Hodnotící zpráva o dopadu projektu v lokalitě.

V rámci spolupráce již vznikl nový Místní plán inkluze pro období 2020–2022, který byl však sepsován v časové tísní. Schválení MPI bylo důležité z důvodu probíhajícího projektu „Podpora inkluze ve Slaném“, který byl zahájen 1. 4. 2019, tedy v době platnosti původního MPI. Původní MPI měla platnost do 6. 11. 2019. MPI sepsovala zástupkyně města a následně dokument upravoval KIV spolu s metodičkou regionálního centra střed ASZ. Nové MPI bylo zastupitelstvem schváleno v únoru 2020. Na dotaz ohledně vzniku nového MPI zástupkyně jedné z neziskových organizací odpověděla, že by v případě větší časové dotace během přípravy MPI navrhla upravit strategickou část tak, aby rozšířila aktivity organizace v rámci probíhajícího projektu „Podpora inkluze ve Slaném“.

Aktivity plánované v novém MPI vycházely z potřeb aktérů diskutovaných na pracovní skupině. Do plánovaných aktivit se promítly také doporučení zástupců ASZ ke stabilizaci poměrů na 2. základní škole Komenského náměstí.⁴

⁴ Ve školním roce 2019/2020 na této základní škole opakovalo šest žáků 1. ročník, což mělo za následek vyšší počet žáků ze sociálně znevýhodněných rodin v jedné třídě. Pod tlakem veřejnosti se město rozhodlo řešit a stabilizovat poměry na škole. ASZ podpořila řešení situace v rovině doporučení konkrétních opatření včetně propojení se zástupci organizace Romodrom.

Poskytované odborné a projektové poradenství: využívání projektového poradenství ASZ, podpoření žadatelé o projekty

V rámci projektu OP VVV–IKV se ASZ podílela na přípravě projektu „Podpora inkluze ve Slaném“, který byl podpořen částkou 22 052 855 Kč, jehož žadateli byly neziskové organizace Tosara, z. s., a Romodrom, o.p.s., přičemž projekt zpracovala organizace Romodrom, o.p.s. Zástupkyně neziskové organizace v tomto ohledu pozitivně vnímala podporu KIV, která podle jejích slov přinášela nápady, oslovila neziskové organizace k zapojení do projektu a poskytla žadatelům projektové poradenství při přípravě projektu. Druhá nezisková organizace se také pozitivně vyjadřovala o projektovém poradenství ASZ. Zmínila pouze špatně nastavený indikátor v žádosti o projekt.⁵

Projekt „Podpora inkluze ve Slaném“ je zaměřen na podporu předškolního vzdělávání a zavádění nových metod v předškolním vzdělávání, doučování žáků ohrožených školním neúspěchem, vyhledávání a oslovování rodin dětí, které se předškolního vzdělávání ještě neúčastní, spolupráce s rodiči prostřednictvím jejich informování a osvěty v oblasti vzdělávání a podpora rodičů při jednání pedagogickými pracovníky, sociálními a zdravotními službami.

Analýza místních vzdělávacích systémů: realizace Vstupní analýzy

Během spolupráce ASZ vznikly dvě Situační analýzy v rámci projektu OPZ, jedna externí od zpracovatele TD kontext (Dvořáková, 2015) a druhá interní, kterou prováděla výzkumnice ASZ (Kopecká, 2017). V rámci projektu OP VVV vznikla Vstupní analýza (Bocan, 2016), která byla prováděna pomocí analýzy desk research, tedy analýzy sekundárních zdrojů. Vstupní analýzu využila KIV při tvorbě prvního MPI, poskytla jí vstupní informace o lokalitě. Vstupní analýza předběžně navrhla čtyři strategické cíle, které byly následně využity v MPI pro roky 2016–2019 a dále rozpracovány.

⁵ Jednalo se o počet zapojených dětí pouze do mateřských škol, přičemž zástupci organizace vycházeli z počtu zapojených dětí v předškolním centru nebo v mateřských školách.

Poradenství v oblasti komunikace (Komunikační plány)

Pro město Slaný byl vytvořen Komunikační plán, ve kterém byly nastaveny komunikační strategie, například workshop a projektový den se zástupci MŠ a ZŠ, veřejné setkání nebo články v redakčním periodiku o veřejném setkání a o činnosti předškolního klubu. V rámci plánu byl uskutečněn workshop s názvem „Projektový den“, který je popsán v následujícím odstavci.

Podpora aktivizace místních aktérů: Realizace na podporu IKV (odborné workshopy, veřejná setkání)

ASZ v rámci projektu IKV zorganizovala ve Slaném vzdělávací workshop pod názvem „Projektový den“, který se uskutečnil 15. 11. 2017. Workshop byl určen zástupcům Odboru sociálních věcí, zdravotnictví, školství a tělovýchovy města Slaný a zástupcům MŠ a ZŠ zřízených městem, všichni zmínění zástupci se workshopu účastnili. Cílem workshopu bylo na příkladech z praxe představit účastníkům výhody strategického plánování a koordinovaného postupu ve vzdělávání na místní úrovni. Na workshopu představila konzultantka inkluze z Liberce například výstupy koordinovaného zavádění jednotných opatření k prevenci záškoláctví na magistrátu v Liberci. Dále koordinátorka rozvoje vzdělávání v obci Příbram seznámila účastníky s konkrétními projektovými aktivitami na podporu inkluze. Třetím vystupujícím byla KIV pro město Slaný, která představovala výzvu KPSVL jako šanci vytvořit místní síť na podporu dětí a žáků ohrožených školním a posléze životním neúspěchem. Workshop doposud nebyl vykázán v žádném monitorovacím období projektu IKV z důvodu chybějících podkladů.

Město se do výzvy představené na workshopu nezapojilo, protože školy podle zástupců města neměly o zapojení dostatečný zájem. Školy čerpaly prostředky ze Šablon a zástupci škol měli obavy, zda by zvládli naplnit indikátory současně obou projektů, Šablon a v projektu v rámci spolupráce OP VVV–IKV, a také z administrativní zátěže projektu. Zástupce jedné ze základních škol k tomu uvedl: *„Mně připadá, že je to hodně starostí s hodně malou efektivitou.“*⁶

⁶ Zástupce základní školy, rozhovor 23. 9. 2020.

8 Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů

Hlavním přínosem spolupráce ASZ bylo propojení aktérů, kteří se navzájem neznali a nevěděli o své činnosti. Před zahájením spolupráce v rámci ASZ se například navzájem neznali zástupci města s některými neziskovými organizacemi. Jedna z organizací navazovala dílčí spolupráce s mateřskými školami, intenzivnější spolupráce však probíhala až v rámci pracovních skupin. Pozitivně je některými aktéry vnímána zejména činnost konkrétních osob, jako byl lokální konzultant během spolupráce v rámci projektu OPZ–SPSZ nebo poté konzultantka inkluzivního vzdělávání, **která iniciovala projekt „Podpora inkluze ve Slaném“, jehož žadateli byly neziskové organizace.**

Pracovní skupiny sloužily jako hlavní nástroj koordinace síťování a probíhaly několikrát do roka. Pravidelně se pracovních skupin účastnili zástupci města, někteří zástupci MŠ, ZŠ a neziskových organizací Romodrom, o.p.s., a Tosara, z. s. Podle KIV na pracovních skupinách chyběl zástupce města, který by mohl činit rozhodnutí. Setkání se mnohdy účastnila pouze zaměstnankyně Odboru sociálních věcí, zdravotnictví, školství a tělovýchovy města Slaný, což podle KIV komplikovalo spolupráci, neboť zaměstnankyně neměla kompetence činit rozhodnutí.

Aktéři hodnotili pracovní skupiny rozporupně. **Někteří aktéři hodnotí pracovní skupiny kladně, jako platformu k setkávání zainteresovaných, neboť před zahájením spolupráce s ASZ spolu v kontaktu prakticky nebyli.** Pro některé zástupce MŠ, ZŠ a zástupce města byla témata pracovních skupin příliš teoretická a hodnotili je pro sebe jako neužitečné. Podle těchto zástupců se na pracovních skupinách spíše diskutovalo, z diskuze však nevyplývalo řešení daných problémů, které aktéři očekávali. **Účastníci pracovních skupin se shodovali na tom, že se na pracovních schůzkách nepodařilo najít možné cesty k řešení projednávaných problémů a že situace je stále stejná.** Podle zástupců neziskových organizací je pro diskuzi se zástupci mateřských a základních škol limitující neporozumění ohledně způsobu a míry podpory pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením. Zástupkyně neziskové organizace uvádí příklad placení školného, kdy zástupce mateřské školy předá rodiči papír s instrukcemi o placení, kterým však rodič nerozumí. Školy podle zástupců neziskových organizací nechávají komunikaci a řešení daného problému na

organizací bez toho, aby se do řešení zapojily. Pozitivně však hodnotí spolupráci s jednotlivými učiteli škol, se kterými komunikují ohledně žáků, kteří docházejí na doučování pořádané neziskovými organizacemi.

9 Zdroje a literatura

Bocan, M. (2016). *Vstupní analýza města Slaný*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

Dvořáková, T. (2015). *Situační analýza města Slaný ve Středočeském kraji*. TD kontext.

Kopecká, Z. (2017). *Situační analýza Slaný*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

MPI 2016–2019 (2016). *Místní plán inkluze Slaný*. Příloha strategického plánu sociálního začleňování. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

Siglová, I. (2019). *Evaluační zpráva*. Dopadová evaluace SPSZ města Slaný 2016–2018. Praha: Agentura pro sociální začleňování.